

Beretning 2006

Forandringens vinde blæser var titlen på årets kursus for efterskolernes ledelse. Jeg er godt klar over, at det ikke er lavet til ære for os, men jeg tror næsten ikke, der kan findes en mere rammende overskrift at sætte over beretningen for Hobro Efterskole i år.

Undervisningsministerens udmelding på sidste årsmøde i Efterskoleforeningen, om at 10.klasse skulle være begyndelsen på noget i stedet for afslutningen på noget, satte gang i en proces her på skolen, og vi besluttede os for, at vi gerne ville byde ind med et forslag.

Arbejdet med skolens visioner var allerede godt i gang sidste forår, men de nye tanker omkring 10.klasse satte turbo på processen, således at skolens visioner kunne præsenteres hen over sommeren. I fællesskab formulerede forstander og bestyrelse det således, at vi nu arbejder ud fra en vision om, *at vi ved efterskoleopholdets start kan garantere at hele forløbet vil slutte med at de unge får en ungdomsuddannelse, hvis vi ser en sådan i bred forstand.*

Det er et flot og ambitiøst mål, der sætter vores elever i centrum. Omsat til almindelig daglig tale kan vi vel udtrykke det således, at eleverne skal lære det, de får brug for. Bestyrelsen har anset det for absolut nødvendigt at få klarlagt en vision, der angiver en retning både for os, for medarbejderne og som er synlig for vore kunder – altså eleverne og deres forældre. Personlig har jeg oplevet det som en stor lettelse – eller måske snarere tryghed, da først visionen var udarbejdet. Da var det klart, i hvilken retning skolen skulle bevæge sig – tilbage var bare noget arbejde med at nå dertil. Som et kuriosum kan jeg nævne, at når ministeriets embedsmænd bliver bedt om at give et eksempel på en vision, så er det vores de nævner.

Når det så blev visionen, så må vi til at kigge på praksis. Det resulterede i et forslag fra forstanderen om nye og ændrede værksteder, tanker som bestyrelsen fuldt ud kunne bakke op. Heldigvis var medarbejderne med på ideen, således at der hen over efteråret kunne foregå et stykke udviklingsarbejde med at konkretisere de nye værkstedstilbud, så vi i enighed kunne slutte med at vedtage, at Hobro Efterskole i fremtiden har værkstedstilbud i bygge og anlæg, i social- og sundhed, i metal, i landbrug og gartneri, i levnedsmiddel, i handel og service og i multimedie og grafik, men ikke alene har vi ændret på værkstederne, der er også ændret på indholdet. Der er nu tale om, at vore værksteder skal spejle sig i de uddannelser, der ligger til grund for dem. Vi kunne måske tale om forberedende ungdomsuddannelser.

Alt dette nytter naturligvis intet uden de rette medarbejdere til at føre det ud i livet, og at de har de rette bygninger og undervisningsmaterialer. Medarbejderne har været med i processen, så på det led har der været medindflydelse, men vi er også klar over, at det kan blive nødvendigt med efteruddannelse i fornødent omfang. I budgettet for 2006 er der således afsat ekstra midler til efteruddannelse.

Som I måske bemærkede da I kom, er vi netop nu i gang med et byggeri i tilknytning til værkstedsbygningen. Også som konsekvens af skolens ændrede profil er det blevet nødvendigt at investere i en nybygning. I forbindelse med den nuværende værkstedsbygning vil i løbet af første halvår rejse sig en hal, der skal rumme en udvidelse af den nuværende værkstedsbygning, således at metalværkstedet kan adskilles fra bygge og anlæg. Den nye bygning skal desuden indeholde et undervisningslokale samt værksted og garage for pedellen. Endelig skulle der blive plads til vore

busser. I konsekvens heraf er det meningen, at det gule hus skal væk. Der er efterhånden i så ringe stand, at det vil koste mere at reparere det end at bygge nyt.

Også på gården på den anden side af Mariagervej er der planer om udvidelse. Området der nu benyttes til ridebane, vil i fremtiden komme til at huse et landbrugsværksted og et drivhus. Skolen har indgået en aftale med borgerforeningen om, at den såkaldte fællesjord i fremtiden må benyttes til ridebane.

Der foretages hermed den største investering i skolens historie. Der er til hele projektet regnet med 8. mill., heraf er 1 mill. øremærket til undervisningsmidler. Vi regner med at kunne afholde 2,5 mill. over kassebeholdningen, og vi skal således lånefinansiere 5,5. mill. Lånet optages, når det bliver nødvendigt formentlig en gang først på sommeren, og da det ikke er indeholdt i det budget der fremlægges sammen med regnskabet senere i aften, vil der komme budgetoverskridelser, der vedrører renteudgifter og afskrivninger. Vi regner dog stadig med at kunne nå en overskudsgrad på 4% både i 2006 men også i overslagsårene.

Vi ved stadig ikke hvordan lovgivningen på 10.klasse området eller ungdomsklassen, som den nu er blevet døbt, kommer til at se ud, men i bestyrelsen har vi en forventning om skærpet konkurrence på efterskoleområdet i de kommende år. Der skal ikke herske tvivl om, at målet med alle de tiltag for at ændre skolen er, at Hobro Efterskole bevares som skole og som arbejdsplads. I forlængelse heraf er det også vigtigt for mig at sige, at de ændringer der nu er i gang med at blive indført, ikke er de eneste vi vil se her på skolen, tværtimod det er de første i en række, som vi i konsekvens af vores vision eller som reaktion på ændrede samfundskrav kommer igennem i årene fremover. Jeg tror, at vi om 10 står med en skole, der er væsentlig anderledes, end den vi kender i dag.

En af de ændringer, vi selv kunne tænke os at indføre som en konsekvens af vores vision, skulle være ændret praktikforløb for vore elever. Vi har her fra skolen skrevet til undervisningsminister Bertel Haarder og foreslået, at eleverne kom i praktik i nærheden af deres hjem for at få skabt en positiv kontakt til en mester med henblik på fremtidig mesterlære. Samtidig ville vi gerne følge op på Hanne Korsgårds rapport, hvori hun anbefalede, at vi kontaktede de unge en gang årligt i 4 – 5 år efter efterskoleopholdet for at følge deres erhvervsvalg og hjælpe dem med de problemer, de måtte støde på. Vi søgte ikke om ekstra ressourcer, men om, at det vi måtte spare på at eleverne kom hjem i en periode, ville vi konvertere til opfølgning.

Desværre mente ministeren sig ikke i stand til at imødekomme vores ansøgning. Der kunne ikke gives tilladelse til, at eleverne forlod skolen, samtidig med at skolen modtog taksametertilskud. Tankerne om opfølgning på elevernes erhvervsvalg kunne derimod være en spændende ide, og hertil kunne skolen søge forsøgsmidler.

Skolen har besluttet at udskyde den eventuelle realisering af ovennævnte projekt, fordi der har været travlhed med at opbygge de nye værksteder og give dem indhold. Men hele vores udskoling står foran et eftersyn i kraft af den vision, vi har vedtaget. Vi forventer, at der i vores tilbud vil komme til at indgå brobygning, profilen på vores erhvervs- og ungdomsvejledning vil blive skærpet, og her vil vi så tage spørgsmålet, om vi skal gå ind i forsøg med opfølgning, op til fornyet overvejelse.

En anden problematik der har optaget en del tid – specielt forstanderens – er vores undervisningsplan og begrebet ”at stå mål med”. Foranlediget af en forældreklage ønskede Undervisningsministeriet vores undervisningsplan til tilsyn. Undervisningsministeriet bad skolen indsende en redegørelse for, hvordan skolens undervisningstilbud sikrer, at undervisningspligtige

elever modtager et undervisningstilbud, der står mål med hvad der almindeligvis kræves af folkeskolen.

Netop dette skoleårs undervisningsplan var ekstra gennearbejdet. Der havde været ekstra fokus på begrebet ”at stå mål med”. Lad mig citere fra sidste års beretning: *”Vi kan sagtens være enige om, at eleverne skal have en ordentlig undervisning, men ”at stå mål med” er jo ikke nødvendigvis at gøre det samme som”*. Vi var derfor rimelig trygge ved at indsende undervisningsplanen vel vidende, at vi havde gjort vores bedste, og da ingen jo er forpligtet ud over sine evner, måtte vi bede om vejledning, hvis det ikke var godt nok. Ministeriet har da heller aldrig stillet spørgsmålstejn ved vores arbejde, tværtimod er der givet udtryk for, at der var orden i tingene. Der var fra ministeriets side ønsker om sproglige præciseringer og andre ændringer af redaktionel karakter. I så henseende glæder det mig virkelig, at vi nu har fået planen gennemgået af uvildige personer, så det indforståede sprogbrug, der let kommer mellem ligesindede, bliver gjort mere klart. Det har da heller ikke på noget tidspunkt været antydnet, at ministeriet tilskud kunne komme i fare. Når det alligevel har været en lang proces, så skyldes det begrebet ”stå mål med”. Vi havde den opfattelse, at vi skulle beskrive den undervisning, der rent faktisk blev leveret fra skolens side, og da vi jo har med en specialefterskole at gøre, ville det naturligt nok være forskelligt fra den undervisning, der er beskrevet for folkeskolens almindelige 8. – 10. klasser. Vi er nu blevet gjort bekendt med, at det ikke er tilfældet. Ministeriets bekendtgørelser om klare mål og trinmål gælder for alle skoler i Danmark, og derfor også for Hobro Efterskole. Jeg nu blevet belært om, at jeg tog fejl, da jeg i sidste års beretning sagde, at stå mål med ikke lig med det samme som. Det har så endvidere betydet, at engelsk er blevet et obligatorisk fag fra 1.marts.

Vi har rettet ind efter ministeriets anvisninger, og ministeriet har nu godkendt vores undervisningsplan. Der er for så vidt ikke noget valg, hvis vi vil blive ved med at drive skole, men jeg er meget bekymret for det skolesyn, der her lægges for dagen. Netop denne skole er oprettet ud fra en pædagogisk ide om, at den undervisning, der tilbydes de fagligt svage elever i folkeskolen, ikke i tilstrækkelig grad tilgodeser deres behov. Vi har hele tiden haft intentioner om, at levere en undervisning der ikke alene står mål med, men som også på visse punkter er bedre. Herom vidner vores vision. Vi kan ikke i alle tilfælde levere et slutprodukt, der står mål med, der er kun nogle af vore elever, der går til prøve, og i karaktersammenligninger på Internettet ligger vi i den laveste ende i landet. Men vi har afgangsprøven som et tilbud, vi spejler vores undervisning i samfundets krav, således at efterskolens undervisning ikke skulle blive en osteklokke af selvtilstrækkelighed.

Nu vil man så ganske langsom kvæle den pædagogiske ide, hvis den afviger fra statsmagtens ide om skole. Jeg tror ikke, det er en fornuftig udvikling. Jeg tror ikke, vi hjælper de fagligt svage ved at give dem mere af det, de ikke kan finde ud af. Tværtimod så grundlægger man et had mod alt hvad, der har med skole at gøre, der er så dybt, at de aldrig nogensinde mere vil nærme sig en skole f.eks. i forbindelse med videreuddannelse. Jeg har set grandvoksne mænd i deres bedste alder gå som løver ude på parkeringspladsen uden at turde nærme sig indgangsdøren. Når man spørger dem hvorfor, så bunder det alene i dårlige skoleoplevelser. Er det sådan nogle mennesker, vi med vores skolesystem ønsker at genskabe?

Det bringer mig videre til det næste, nemlig obligatoriske prøver. I folkeskolen er indført obligatoriske prøver i alle fag. Og på vores område har ministeren fremsat lovforslag om noget tilsvarende. Så vidt vi læser det, så kan skolen vælge, om vi vil tilbyde prøver – og dermed prøver i alle fag, eller om vi vil være prøvefri. Indtil nu har skolen her jo valgt at tilbyde at afholde folkeskolens afgangsprøve i dansk og matematik og kun i de to fag, og i princippet lade det være op til eleverne og deres forældre at vælge om eleverne vil gå op til prøve. Det ser ud som om den

mulighed lukkes, således at man ikke mere skal tilmelde sig en prøve. Der er nogle tanker om, at eleverne i stedet kan blive fritaget for at gå til prøve. Her fra skolen og sammen med andre specialefterskoler har vi kæmpet for, at disse evt. fritagelsesregler bliver så smidige, at vi kan håndtere dem. På nuværende tidspunkt kender vi ikke udfaldet, og i sidste ende kan det betyde, at vi må vælge mellem at være en prøveskole med prøver i hele folkeskolens fagrække eller en prøvfri skole, der ikke har mulighed for at afholde en eneste af afgangsprøverne. Begge dele vil jo få store konsekvenser for vores undervisningsplan og i det hele taget for den undervisning, der gennemføres her på skolen. I sin yderste konsekvens kan de prøver, vi afholder her i sommeren 2006 være de sidste, vi afholder efter den gamle ordning.

Grundideen bag alle disse nye tiltag er at undervisningen skal være baseret på evidens. Altså at eleverne skal undervises efter metoder, der giver de højeste score i test. Systemet er blevet indført i både England og Amerika og erfaringerne herfra viser, at det ikke virker. Elevernes testscore stiger ikke, og kløften mellem fagligt svage og fagligt stærke bliver ikke mindsket. Derimod er dropout raten steget. Og alligevel indfører vi det nu i Danmark som svar på globaliseringens udfordringer. Så vidt jeg kan se, så er vi i gang med at genindføre det skolesystem, vi kendte i 50-erne og 60-erne. Jeg mener også at have forstået på debatten, at vores fremtidige videnssamfund foruden høj faglighed også efterspørger medarbejdere, der kan arbejde tværfagligt, som er kreative, som udviser empati, og som har nogle værdier i forhold til det sociale, det etiske og miljøet.

Vi har som skole været ud for flere kriser – nogle selvforskyldt, men aldrig været i nærheden af noget, der som dette vil kunne tage livet af os. Skabes der ikke fritagelsesordninger for vore elever i forhold til eksamen, så vi tvinges til at vælge mellem at være fuld eksamensforberedende skole eller prøvfri skole, så berører det vores egenart i så stor grad, at vi bliver nødt til at omformulere formål og værdigrundlag. Bestyrelsen kan få et meget travlt år.

Fra vores egen verden er der grund til at nævne at skolen har ændret ledelsesstruktur fra 1. jan 2006, idet stillingen som viceforstander er blevet nedlagt, og i stedet har vi ansat Vibeke Riis Jakobsen som forretningsfører. Hun skal således primært tage sig af de administrative opgaver. Ledelsen består nu af en forstander og en forretningsfører, og forretningsføreren deltager derfor også i bestyrelsesmøderne. Vi byder Vibeke velkommen til arbejdet – som hun jo kender i forvejen.

Efterskoleforeningen har udsendt en ny vejledning om etik og kontrakt. Det har givet anledning til overvejelser over elevers og deres forældres retsstilling ved optagelse og evt. bortvisning. Det har gjort at vores kontrakter er blevet mere stringente, således at vi i højere grad skulle have taget højde for juridiske uenigheder i forbindelse med elevernes skolegang her. Desuden er vores procedure i forbindelse med disciplinærsager gennemgået og elevernes og forældrenes retsstilling er blevet styrket også under indtryk af domstolsafgørelser på området. Vi har desuden fundet anledning til at udarbejde en procedure for behandling af klager. Det er et rigtigt godt stykke værktøj Efterskoleforeningen har udsendt, og det har gjort os en hel del klogere.

Regnskabet viser et overskud på 1.194.000 svarende til en overskudsgrad på 7.5%. Det er et resultat som bestyrelsen finder meget tilfredsstillende. Jeg har tidligere i beretningen gjort rede for forventede budgetoverskridelser i 2006. Skolen har en stigende likviditetsgrad, som nu er på 136, ligeledes stigende soliditetsgrad nu på 57. 16% af de ansatte er ansat på særlige vilkår og i alt er der beskæftiget 28,5 årsværk i regnskabsåret 2005.

Lad mig slutte med på bestyrelsens vegne at takke alle medarbejdere for et godt og veludført arbejde og for med- og modspil i årets løb. Jeg vil også gerne takke for jeres villighed til at være med til at udvikle skolen. Specielt vil jeg desuden gerne takke vores forstander for din måde at lede skolen på og for dit engagement i skolen. Jeg vil også gerne takke bestyrelsen for arbejdet i årets løb og skolens samarbejdspartnere for den tillid I har vist skolen i årets løb.

Hermed overlader jeg bestyrelsens beretning til generalforsamlingens behandling.